SUOMEN LUKIOLAISTEN LIITTO

LAUSUNTO

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asia: HE 79/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

SLL pitää hyvänä, että hallituksen esitystä on muutettu verrattuna lausuntokierroksella olleeseen luonnokseen siten, että lapsen etu, kokonaisharkinta ja suhteellisuusperiaate on huomioitu tekijöinä, jotka huomioidaan oleskeluluvan peruuttamisharkinnassa, jos kolmannen maan kansalainen turvautuu toimeentulotukeen. SLL näkee positiivisena myös sen, että hallituksen esityksen perusteluihin on kirjattu lausuntopalautteen perusteella tilanteita, joissa lupaa ei tulisi peruuttaa, kuten lapsen erityinen tuen tarve, sairauden hoidon yllättävät kulut, rikoksen tai ihmiskaupan uhriksi joutuminen, tilapäinen työttömyys tai oleskeluluvan haltijasta riippumaton rahansiirtojen estyminen.

Lukiolaisten opiskeluperäisissä oleskeluluvissa on pääsääntöisesti kysymys alaikäisistä nuorista, jotka ovat tulleet yksin maahan opiskelemaan suomalaisessa lukiossa suomen tai ruotsin kielellä. Opiskelun perusteella 14–17 -vuotiaille tehtyjen myönteisten oleskelulupapäätösten määrät olivat useita vuosia kasvussa, kun vuonna 2017 myönteisiä päätöksiä tehtiin 322 ja vuonna 2024 jo 649. Nyt oleskelulupahakemusten määrät näyttävät kääntyneen laskuun. Vuoden 2026 aikana (1/2026 – 9/2026) on myönnetty 484 opiskeluperusteista oleskelulupaa 14–17-vuotiaille (Lähde: Migri).

SLL tulkitsee, että 1.8.2026 voimaan astunut laki toisen asteen koulutukseen EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukuvuosimaksuvelvollisuudesta on vaikuttanut haettuihin ja myönnettyihin oleskelulupiin laskevasti. SLL arvioi, että lasku haettujen oleskelulupien määrissä tulee lukiolaisten osalta jatkumaan vielä tulevina vuosina, sillä koulutuksen järjestäjät ovat voineet ottaa tänä syksynä aloittaneet EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulleet opiskelijat sisään 31.7.2026 asti

ilman, että heille on langennut lukuvuosimaksuvelvollisuutta, eli lukuvuosimaksujen käyttöönotto ei ole vielä täysimääräisesti vaikuttanut kansainvälisten opiskelijoiden tuloon lukiokoulutuksessa syksyllä 2026.

SLL:n näkökulmasta hallituksen esitykset keskeiset puutteet liittyvät lakimuutosten taustatietoihin ja vaikutusarvioihin alaikäisenä maahan tulevien opiskelijoiden tilanteesta. Hallituksen esitys ei sisällä arviota siitä, kuinka moni opiskeluperustaisella oleskeluluvalla Suomeen tullut alaikäinen opiskelija oleskelee Suomessa yksin ja kuinka moni perheensä kanssa. Esityksessä ei myöskään ole tietoa siitä, hakevatko yksin olevat alaikäiset todellisuudessa toimeentulotukea ja jos hakevat, millaisissa tilanteissa toimeentulotukeen on jouduttu turvautumaan. Hallituksen esityksessä ei myöskään arvioida, millaisia seurauksia peruuttamisharkinnalla tai maasta poistamisella olisi yksin Suomessa asuvalle alaikäiselle opiskelijalle. Lapsia koskeva arviointi (3.2.4.3) käsittelee pääosin perheellisten opiskelijoiden lapsia, eikä vaikutusarviointia ei ole tehty liittyen alaikäisiin opiskelijoihin itseensä. SLL vaatii esityksen täydentämistä näiltä osin.

Esitysluonnoksen mukaan välillisenä seurauksena saattaa olla, että toimeentulotukea jätetään hakematta, vaikka sille olisi erityinen tarve. SLL:n mielestä juuri tämä tekee esityksestä kohtuuttoman: opiskelijan taloudelliset vaikeudet voivat olla tilapäisiä, äkillisiä ja hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella (esimerkiksi opiskelijan tai hänen perheenjäsenensä sairastuminen tai loukkaantuminen, muutos perhetilanteessa, varojen siirtoon liittyvät tilapäiset ongelmat, sotatila kotimaassa).

Todennäköisesti yhä harvempi opiskelija uskaltaisi turvautua viranomaisten apuun, mikä altistaa heidät hyväksikäytölle ja turvautumaan epätoivoisiin ratkaisuihin oman toimeentulon vuoksi. Opiskelijarekrytointi on ollut elinehto monille pienille kunnille, ja tämän ilmiön johdosta on voitu havaita eettisesti arveluttavia toimintatapoja lähtömaissa. Oppilaitosten mukaan kolmansista maista yksin tulleet opiskelijat tarvitsevat paljon tukea vieraassa maassa elämiseen ja yhteisöön kiinnittymiseen, eikä pienillä paikkakunnilla välttämättä riitä osa-aikaisia työpaikkoja nuorille toimeentulon turvaamiseen. Mikäli opiskelija on jo opintojensa loppuvaiheessa, on maasta poistaminen erityisen lohduton tilanne yksilölle: silloin tutkinto, josta opiskelija on maksanut korkeita lukukausimaksuja, voi jäädä kesken.

Toimeentulotuen lyhytaikainen käyttö ei tule SLL:n näkemyksen mukaan automaattisesti johtaa oleskeluluvan peruuttamiseen tai kielteiseen päätökseen, jos opiskelija kykenee korjaamaan

tilanteensa. Säännöksen tulee sisältää merkittävää tapauskohtaista harkintaa, joka estää luvan peruuttamisen tilapäisen ja perustellun tuen tarpeen vuoksi. SLL:n mielestä ei ole tarkoituksenmukaista estää Suomessa opiskelleiden jääminen maahan pelkän lyhytaikaisen toimeentulohaasteen vuoksi.

Helsingissä 29.09.2026

Pietari Meriläinen	Sara Sipilä
Puheenjohtaja	Pääsihteeri

Lisätietoja: *Vaikuttamisen asiantuntija Jenni Suutari, 050 395 5334, jenni.suutari@lukio.fi*